

۱۵/۷/۱

۱۳۵۰
✓

کتابخانه

ژنرال محبوب او ارقی غونچو زکی پاچا همایونی
معظم اعلیٰ حضرت چی موپولی دمیزان به ۲۳ بهمن دینوری
زیو بدانی آله پنجره کالیزه لمانشو

اعلیٰ حضرت شہید سعید محمد علی در شاہ غازی دھیواد
 ناجی چی دھیواد، داخلی اهو دوی په له منځه
 وړلو کښی ددوی تدبیر او خدمتونه
 نه غیریږدو لکي دی

زموږ دوي سترې ورځې

شاهانه بختور ميلان

په نړۍ كې ټول انسانان يوشان نه دي او لكه غرنۍ چې په هره ټولنه او هيواد كې ستر شخصيتونه، ملي مشران او لوی كسان شته چې د هغو په وجود، كارنامو او دكتورۍ فعا لیتو نو په نتيجه كې هغه ټولني او هيوادونه پرمخ درومي او په ژوند كې خپلو خلكو ته لوی وياړني گټې دغاړنگه د كمال ټولې ورځې هم يو ټول ارزښت نه اري او بشري ټولني د هغو ورځو او شپو زيات قدر اړتيا لري چې په هغو كې لوی افتخارونه، سترې خوندوالۍ او ملي نيكمرغي په برخه شوي او ملنونه ئي را ژوندي او لوې شوي دي.

هو، ټول بشریت دخپلو ملي شخصيتونو او سترو وړو گټو اوجايل او يا و نه كوي، افغان ملت هم په دغه جمله كې شامل او خپلې تاريخي او سترې ورځې نمانځي او د خپلو ملي مشرانو او سترو شخصيتونو په وجود او كارنامو وياړي.

د دې زان ۲۳ ورځ زموږ په تاريخ كې يوه ستره او لويه ورځ ده دا ځكه په همدغه ورځ زموږ محبوب ټولواك همایون لي معظم اعلي حضرت وزير پيدا او موږ هر كال د دغې سترې ورځې يادونه او نمانځنه کوو. زموږ گران ټولواك د افغان نستان ترقي غوښتونكي او د پراخېدو پاچا دی او د هيواد

ټول اوسني مادي او معنوي پرمختگونه او عمرې انكشافات، په هيواد كې د اجتماعي عدالت تحقق د دېموكراسۍ منځ ته راوستل، د مشروطه پاچهۍ رژيم ټينگول د سلطنت او حكومت جلا كيدل، د دروښو او قواو بېلول او دهرې قوې

د مستقل حيثيت او قانوني شخصيت ساتنه او داسې نور ستر كارونه د شاهانه اړادې او د ملت د ناليدنې نتيجه ده.

موږ د نيكمرغه نندارې انكشاف او مثبت تحول پرمخ كې كېدو ته اخلو او د حكومت دود ملت د پراختيا او په اعتماد ناليد او مشوره كار كوي او هيوادني چارې پرمخ بيايي.

كه څه هم افغان نستان دخپلو درو پرمختگونو انكشافې پلانونو په نتيجه كې په اقتصادي اجتماعي، عرفاني، صناعتي، زراعتي او نورو مدني ساحو كې يو لړ لوی گامونه پرمخ اخیستي دي او دالي ناسته كړې ده چې

افغان ولس د تحول او ارتقا پوره لياقت او استعداد لري خو د پدې مرغه د دې د كمو او راهيسې د پراخېدو پسي وچكالي او وچو پيو له كبله زموږ هيواد د وال ديولي او يو مشكل او احوالي پراخېدو او سره مخامخ شوي او موږ د دې لپاره يو چي د خدای په فضل او د حكومت د گټورو اقداماتو او د نړۍ د دوستو هيوادونو په مرسته په اوسني مشكلات دمنځه اېږي شي او زموږ خلك به د غنمو او خوراكي شيانو

له دركه د تكليف خنډ ووزي. موږ اوس دخپل سترقايد او محبوب پاچا د سلطنت په نيكمرغه دوره كې د لويه اېوا او هوساينې پراخو گامونو اخلو او د

نيكمرغي خواته نژدې كېږو. دخپل ستر پاچا او ملت د معنوي پلار د نيكمرغه زيار پريدنې د ناليزي له كبله د محبوب ټولواك اعلي حضرت لي معظمي ملكي

(نور په ۲۴ مخ كې)

د نبوي «ص» معراج

د زما نځني حکم

د معراج شپه د لوی خدای (ج)
د اور قدرت او بشپړه حکمت له
خو لوړو او هر ګندو نېاوو
خه ده چې د حضرت نهر عالم
محمد (ص) د پوت او رسالت او د
خدای (ج) په لور دده درېي او
درجي د لوړوالي په ثبوت او
تصدیق کوي.

دغه مقدسه شپه په مېادک آيت
چې لوی خدای (ج) په عظيم القان
قرآن کې د خپلو بندګانو د
خبر او د پاره دغې کيسه کوي
په دغه شکل ناښيي او په دغه
اساس دغه شپه د مسلمانانو د
(مومن په) له جملې څخه شمېرل
کېږي.

حضرت رسول الله (ص) خپل
معراج په حدیثو کې بیان کړی
او فرمایلي دي:

چې ده بیت المقدس ته ودرېدلم
اوله مټه ځایه آسمان ته پورته
دوم ځای ته وړ او د آسمان او لو
درې ځای ته وړ او پورته کیدي
تر څو چې د آسمان او نوحه
تیر شو او له پاک خدای (ج) سره
می په مټه ځان چې مناسبه خبری
و کړی.

پاک خدای (ج) په مسلمانانو
باندې پنځوس لویو ځو له فرض

کړل تر څو چې د بیا بیا تلونکو په
ضمن کې چې محمد (ص) به تر شپږم
آسمانه پورې راکښت کېدو او پورته
په پورته کېدو او له لوی خدای (ج)
څخه په ای د لویو ځو له د ګواښ په باب
سوالات کول د پنځوسو فرض کړي
شوی لویو ځو له جملې څخه د فرضیت
له لپارې ښځه او د ثواب له لپارې ته
څخه پنځوس لویو ځو له مسلمانانو په
خاړه پاتې شول.

دغه مېادګه شپه چې د حضرت
خاتم النبیین (ص) معراج پکې واقع
شویدی د مسلمانانو لپارې ته
معلومه ده چې کومه شپه ده.

په دغه ځایه دواړو ځو چې د دغې شپې
د ځای ګانو په باب راټول شوي څخه د
محمد (ص) په لور د موثق نه دي.

حضرت نبي کریم (ص) په خپل ژوندانه
کې د معراج مېادګه شپه د مجلسونو
په تر تېولو، د خاڅو عبادتو او په کولو
او پالولو داسې خاصو مراسمو باندې
ته ده لمانځلي.

نو که چېرې دغه سپېڅلې شپه په
مسلمانانو باندې څه نه وای او د مرد
په دغې لمانځنه کوله او دا کار په

اسلام کې به دعت شمېرل کېږي ځکه
حضرت رسول الله (ص) او دده اصحابو
دغه کار ندی کړی.

که چېرې د دغه شپې لمانځنه
د مجلسونو په جوړولو او یاد کړو
خاص عبادت په برخې کې کولو او د
دای او حضرت نبي کریم (ص) په
اورمرد په پاره قول او یا په فعل
سره بیان او ځای کې دای او که
قرضا د حضرت نبي کریم (ص)
له خوا ځای کال شوی دای نو دغه
شپه په لیکه میلاد او د پورته مېاد کړ
شوی به څېر مشهوره دای او اصحابو

کرامو به موږ ته دغه لمانځنې
حال احوال راټول کړي دای
ځکه هر څه چې د محمدی امت

د دغه لمانځنې او ددوی په ګټه
تیاوېږي حتی د پیغمبر (ص) له خوا
دغه په باب راټول شوي او د

اصحابو له خوا موږ ته دغه خبر
راټول شوي.

اصحابو کرامو هیڅکله په
دیني چارو کې لږوالی نه دی
کړی بلکې هر وخت یې د دین په

لپاره کې له وړاندې والي څخه
کار اخیستی دی او که چېرې د
معراج شپه ځای کالی او معلومه دای

اصحابو کرامو به دغې په ځای
کې لمانځنې والی کړی دای.

بل دا چې که چېرې د دغې
شپې په پورولو کې د لوی خدای (ج)

خلګی او شاعر

یوه ورځ هغه لوی او یراخ
میدان هغه لور او اوجت غره ته
وویل :

ستا په وچولي کښې د ژوند تپه
لږه ، ستا په مخ باندې همیشه د

سیلابو او بادونو عجیبې لکیرې دي .
په غنډه وخت کښې د ولس

خلګو شاعر ته وویل :

« ستا سروګان تل له خیال او

اندېشو سره دي او ستا وجود هیڅ
له دې په کار » .

سنگین غره په جواب کښې
وویل :

« زه یم چې ستا له سینې نه هرډان
پوځي راګاډم ، د غرمې سوزونکي

تودوخه په غېل سارده دم باندې سړوم
د طوفاني دریځو هغه تېسم په غېلو

ګوتو د وازې بشري جوړوم او
ذخیره ګوم یم ، زما له سینې هغه

داديو لټنې دواپېرې او تپاته د
ژوند پیغام درلودی » .

شاعر هم خلګوته وویل :

« پرېږدې چې زه سر پرانګه له

کټېږدم او فکر وکړم ، آيا
تاسو به وینې چې زما د زړه له

چیني نه ډېرې خوږې اوږه دا
خوځېږي او دېشر تنده ماتوی » .

(لکویته)

مېتدین هېڅا دغو یهودو او

اساراؤ په شان ګاونډه کوی چې

مغړی په پېلو ادیانو کښې

زیاتوالی او کښوالی دوستی

او تل به یې هغه ګوله چې خلګو

ته بد غږونه ددیني وچا یو په بدل

کښې ودرېدلي کړي او په دې

اساس د مغړي د بد پېښې لټ

برابره کړي .

دې قوم عمل په اسلام کښې

له بده بدتر هڅه دی چې اسلام یو

بشپړه دین دی ، اسلام د انسانانو

پخوانی دوستی او داتلونکي

ټول دیني او دنیوي ګاونډه

سنبولې دي او دغو دسبون په

باب یې په ژبه یوې لارښوونې

کړې دي .

په اسلام کښې ددو خبرو د

پیدا کېدو ځای نشته .

مېتدین د اسلام په بشپړ

والی نه دی قائل او پدې عقیده

دي چې ګوندې اسلام ناقص او د

دوی ناوړه اعمالو ته په پکښې

ځای پېدرشي ، خو هېڅکله داسې

نشي کېدای .

نو تاپته شوه چې د معراج

ډېر نا معلومه او ناماڼل یې

بدعت او ناوړا کار دی او د

دغې مقدس شېبې پخوانی د پاک

خدای (ج) له حکمت او د بندګانو

له څیر او ښکېلې هڅه ځای

نه دی .

حکمت او د مسلمانانو څیر او

ښکېلې نه وای او ددغې شېبې

تعظیم او تپاته نه له اسلامي

شعایر و هغه وای ، نو حضرت

دسول الله (س) په دغې له ټاکلو

هغه ډېره اوږدې کړې هڅه

په څیر (س) د نبوت او رسالت د

دواته امانت په سپارلو کښې د

خدای بند ګانو ته دڅیر او ښکېلې

د رسولو په لپاره کښې او د هر

ډانډو او ګډوډو ګاونډو په

سرت رسولو کښې خورا له هر چا نه

مېتکښې او غېټلې او دده دین

(اسلام) هم نسبت ودرېد او پاتو نه

او بشپړ او دهر ډانډو څیر او ښکېلې

لرونکي دین دی .

نو پوره تاپته شوه چې د

معراج شېبه نا معلومه او ناماڼل

يې بدعت دی .

خو هغه ګاونډه چې خدای

او د خدای رسول (س) پدې امر

نه وې کړې په اسلام کښې ناوړا

دی .

همدا د حضرت رسول الله (س)

په پېلو صحابهو عباد کوهد شونو

کښې د اسلام پیروان له هغو

ګاونډو هڅه چې خدای او رسول

په څیر او نه وې کړې په ښکېله

پېرولې او توصیه یې کړې چې

مسلمانان باید له دغې ګاونډو

هڅه ډېره وکړي .

همدا ډانډو اصحابو ګرامو

(دغې) له بدعت هڅه په کلک

ځایونه ژغورل .

په دې کښې هیڅ شک نشته چې

د ژوندانه له سختیو سره

مبارزه

هر کله چې د یوه کاد د ترسره کولو فکر کوو، په حقیقت کې دا خبره داسې ده لکه یو کاد چې ترسره شوی دی او زموږ اراده او د ارادې ترسره کول، کولای شې چې یو بل کاد پای ته ورسوي.

په ژوندانه کې ډیری سختۍ شته، خو به باید له هغه سره د بیرېدو په موخه کې داسې غورتوبه لکه فکر او اراده شته، چې کولای شې هر ډول سختۍ آسانه کړي.

آیا کله به داسې درنه پېښه شوی وي چې دیو کاد د ترسره کولو هڅه پېره او دهم حس کړي او ټول وجود مو په لېدو شي؟

کښې ودرېږي او پخوږی د حوادثو او پیښو په هان وسپاري.

خبره داسې ده بلکې مقصد داسې چې د احتمالي خطرو او په نسبت های خالي ده کړو، او په هوډپالنې او واقع پوهه توګه د یوازې د ډول ډول نادره پېښو په مقابل کې ټینګار وکړو بلکې یې له وځمه باید پټه ودراندې کښېږدو او په بیباکۍ د خپلو احتماده او په دېا کېښو غوږه خلاصه کړو.

ناسی دهرې ډلې او ټولنې سره چې د معامع شوي وایست په درسته مجلسو کې د اداری همکارانو ترمنځ وینې، زیات ځان په فکر کوي او پېش پېنه دی خو یوازې نیمګړتیا یې په ما پېن کېښو ده هغه داده چې نسی کولای ارادې او مفکوري ترسره کړي، نو باید هم په فکر وکړي او هم منچول شوي افشې او ایشینې شوي طرحې به پېښه او که د ترسره کولو لپاره ودراندې کړي. د زکافۍ دده چې موږ به باید یوازې په فکر وکړو، بلکې باید چې اراده هم وکړو.

هر کله چې دیو کاد د پای ته رسولو فکر کوو په رښتیا داسې ده چې نسی مو هغه کاد پای ته رسولی

دی او اراده او د ارادې اجرا کول کولای شې چې نسی بل کاد پای ته ورسوي.

نور په ۲۴ مخ کې

په رښتیا هر څه چې زموږ ژوند د ناګامیو او بریالیتوبو هڅه څک دی نو حتماً کله کله داسې پېښې منځ ته راځي.

نه پوښې؟ چې د داسې پېښو په مقابل کېښو هڅه عمل کړي؟

دا صحیح ده چې انسان باید له خطره وښتی خو که په ټولو شیانو او کادو کې د غواړنې چې هان کوچه کړي نو په یوه محافظه کانه انسان به بدل شي او به نه کړای شي چې د واقعې ژوند هڅه خورندو اخی او د ژوندانه پر ازموینو دی زیانونه وکړي، پدې اساس لازمه ده چې په هرهای کې هان له خطره وژغوري بلکې په پېښو هانو کې چې اېډیاوې باید د خطره هر کلي ته هڅه وکړي، او پدې توګه خپل لېاقت او پېژندنه د هر څه کړي.

که دغسې وایست او پېښه کولای شې د ژوندانه په سختو پېښو کې پېښل هم د بریالیتوب لار هواره کړي، چاې هېښې دې ټکۍ ته ګوته وویښې او دواړې چې ښکته انسان د کړې لارې پر های خطره نا که او سخته لار اخلې او احتمالا د خپلې ماتې او ناکامۍ دې مقدمات پر اړ کړي.

ددې کسانو په جواب کې باید وویل شي: که د خطره د هر کلي خبره په ما پېن کې ده او پدې معنی ده چې سړی دی په پېښو سره ګو د خطره په مقابل

په كندهار كښې څارندوى ۱۳۳۹ كال

راپدېخوا په اجتماعي خدمتوالگيادى

څارندوى تل په كښې لاس و غځې كوي

دمجلې ددوى او دمعزمو لوستونكو ته هر كنده ددې چې په كندهار كښې دغو كلونو راپدېخوا د پوهنې د لوى مديريت په چوكاټ كښې د څارندوى په نامه يوه ډله خپلپاڼه اوڅارنې په مخصوصو لېكونو كښې په خدمت لگيادى، ددې دپاڼه چې دغه څارندويانو په باب مى دمعزمو لوستونكو ته معلومات ټول كړيوي د كندهار د څارندوى د آمر ښاغلي حفيظ الله «حبيبى» سره په تماس كښې سوم او د هر كې لومړى سوال مى داسې غځى و كړ:

ښاغلى حبيبى د كندهار د څارندوى آمر لفظاً د كندهار د څارندوى په باب معلومات راكړي چې كله مى په كاد شروع كړى اوسم مى زياتې كړې چې په لوى كښې څارندوى د لومړي ځل دپاڼه جوړې او د كښې د كړي په اساس منع نه راغلى.

اوس دوى د پورته سوال د لومړي برخې په جواب كښې راته وويل:

په كندهار كښې د ۱۳۳۹ كال د اوسه پخوا د څارندوى تر منځون لاندې دوه كودونكي په فعاليت لگيا دي، خو د دوسته مسكادو او دوي ويل:

د سوال چې د لومړي ځل دپاڼه جوړې، كله او څنگه د څارندوى د كړي منع نه راغله د پير مفصل جواب لري، كه تم نشر يې كم ممكن ښوولاي، په دې كښې غوږه

د پير لاندې ويل، په دې ډول د پير كړى چې د څارندوى اساس او بنسټ لومړى پلا «لار د پير د پساوول» چې يو انگرېزي د ۱۸۵۷ كال د فرودى پر ۲۲ نېټه په انگلستان

كښې زيږيدلى او د ۱۹۴۹ كال د جون په مياشت كښې تم د دنيا هغه سترگې ټولې دي، اېښى دى.

د زياتې كړې، لار د پير د پاول په خپله ويلې دى كله چې له د پير تاييې د مسكرو سرافسر وم نو دغه لوى او تازه مسكرو دپاڼه مى چې د قوچ په خدمت كښې اېول كېده يوه نوى طريقه په كاد او پيواله هر څه چې ددې لوى او تازه مسكرو په مقابل كښې ديونه د تضباط

او د سپين غځ، كاد اخستل كېدى هكه مى نو لوى لارې چارې په دوى كښې د دغه منع نه راوړنې لوى لارې او د پياوړې لومړي بايد ددوى اخلاقي لارو په او

د دوسته نظامي عمليات او د مالولو ته تقو په شى، كله چې له دوي يادونه كېده خپل وطن ينى انگلستان ته د اقليم لومړى د (ملكا نولا لهر و ليكي) اپنا ما يو كتاب وايكي

خو دې كتاب په ليك او كښې مى غاږه د څارندوى هغه

لاره د ليكي فوډل مى دغه لارې چارې په مسكرو كښې د راج كړى هكه نو د «مسكادو» كله دغه مسكادو

دپاڼه جوړه شوه غوږه ۱۹۰۷ كال كښې يوه ډله څارندان چې عمر يې د (۱۸) او (۲۸) كلونو په شاوخوا كښې د حاضر او لومړي تجرب په د «پرون سى» په جوړه كښې

په حقو بندي اجرا سول او دغه كتاب چې مى په ۱۹۰۴ كال كښې ليكلى و په ۱۹۰۸ كى مى د (څارندوى د لارو د ليكي) په نامه چاپ كړ، خو پدې چاپ كښې مى هم مراد د لارو

چې څارندوى دى يوه جلا مؤسسه د شمېرل شى ليكي مقصد مى د دې چې د څارندوى د پير د پلا د يوه مؤسسه پيدايښى

او ورځ په ورځ د دغو څارندوى د پير د پلا د پيدايښى په ۱۹۱۰ كال كښې مى د خپلې پخوايې «مجلې» لاس

د اخست او ددغه لارنى رپاڅت مى پر ۱۹۱۰ د اخست د اعم بايد زياته شى چې د انگلستان ملكي هم ددې مؤسسي زيات ملاتړ كاوه.

چاغلای حقیظا حبیبی دیوی پویشنی به جواب
کشی وویل

د هاندوی جامی دیری ساده او حتماً باید د
وطن د منوجاتو هغه وی او ددغه هاندوی اوسنی
جامی هماغه پخوانی جامی وی چی لومړیو هاندویانو
اغوستی هرهغه هوك چی د هاندوی سپیغلای لومړی هان
باندی ایږدی باید دقو لو ناورو او بدو صفاتو هغه
پاك او په کور، مکتب او قوانه کښی د هتین خدمتگاره
واوسی او د کولای شی چی دقو لانی هره وی به سیه توگه
وړوکی هو چی دقو لانی ته د مادی او معنوی کومکونو
مصدرو گرهي .

چاغلای حقیظا د هاندوی دوظایف او جامو
د توپیر په برخه کښی داسی وویل

هاندوی هو مرحلې لری چی لومړی مرحله یی
د کوچنیانو هغه شروع کیږی و دې مرحلې ته د مرک
وایی، د مرک، بطلونان او د کمپس لستولی لڼی وی
تر هغه چی تیر سو بلی مرحلې ته د سپړ و چی د ډیگنرال
پنامه یاد کیږی، د دې والی بطلونان او د کمپس لستولی
او د دوی، د دیمه چلانی د پالندوی پنامه یاد کیږی چی
جامی یی د ډیگنرال د جامو هغه توپیر لری مگر دقو لو
دقو گرچسپت پو شی دی، قو له د هاندوی پنامه یاد کیږی
یو والی مرحلې یی توپیر سره لری .

د پالندوی او د مرک امتیاز نشته، خو د وظایف
یی په عموسی نظر پو شی او په خصوصی ډول هره وی جلا جلا
وظایف لری .

د کندهار هاندوی آمر د هار نجونو او دغور
د تدریس په هکله وویل

په کندهار کښی نجونی هاندوی ته شاملی
شوی دی خو تر اوسه د فعالیت و ډگر ته به دی ډوللی .
دپخوانی په برخه کښی باید ووايم چی هار نجونو ته د
پښو له خوا تدریس کیږی که چیوی کم مشکل دوی ته
پیدا کیږی هغه مشکل په بود میاشتنی غولید کښی د
هاندوی د آمریت له خوا وړته حل کیږی .

د دیوی بلای پویشنی به جواب کښی وویل
په کندهار کښی هاندوی خلکو ته مسلکی

چوونکی لری او هو بو دخیل مکتب او د باندی تر مکتب
د هاندویانو په تدریس پوخت دی چی تقریباً د قو له
کندهار د هاندویانو شمیر ۳۵۰ تنو ته رسېږی .

د هاندوی آمر د احم وویل

د هاندویانو د تدریس وره یی پدې ډول دی چی
هره ښوونکی په اتو ورځو کښی هاتنه یوه ورځ پنا کولی

ده چی دمنی وره یی په غیر دسین وخت کښی د هغه او هو
لور وگاونډیو ښوونکیو هاندویان دانول کیږی او د
دو ساعتو لپاره غولید کوی . همدغه ډنگه به میاشت

کښی یو، لویه غونډه د کندهار دقو لو هاندویانو او
چوونکیو په گډون جوړ کیږی او د دې لوی غونډی هغه
مراد دای چی دیوی خوادولا بت هاندویان سره وینی

او د بلای خوا هیڅی مسلکی مشکلات حل او دیرش
ورځنی فعالیتونه په عموم ډول سره معاینه او کتل
کیږی .

همدغه ډنگه چاغلای حبیبی د دې پویشنی به جواب
کښی چی تاسو دخیل هغه غولید او کفار اوسونو چی
مخصوص د هاندوی لپاره وی کم مخصوص های لری
وویل .

د اډیرچه سوال دی هکله دوه تراوسه پوری داسی
مخصوص های ته لرو چی په هغه های کښی دی هاندویان
غونډی وکړی خو په همدې فرصت کښی چی موخه به لاس
راځه د کندهار دیوینی د لوی مدبریت هغه احتراماً
میله کیږی چی د کندهار د هاندویانو دغه مشکل ته
پاملرنه وکړی او دوی ته پره های د هاندوی د کمال
کوډی پنامه جوړ کړی هو هغه خپلی غولیدی وکړی .

د چاغلای حبیبی دخیل و خلاصید و سره می سم
یوه بله پوخته هڅی وکړه چی پدې ډول یی دغه جواب
دکړی .

د کندهار هغه تراوسه پوری د باندیو هیوادو
ته د هاندوی چوونکی او شاگردان ته دی تلمی هو د
کابل هغه کاه کله د د باندیو هیوادو د هاندویانو
دغو پښتو په اثر چوونکی او شاگردان تلمی دی، همدغه
ډنگه د د باندیو هیوادو هغه هم کابل ته راغلای دی .

د چاغلای آمر هغه می سلام او دوغیب په باب
معلومات و غوږت چی داسی یی غږ کنده کړی .

دخاندوی د لمر کانو سلام چی په دود کو تو
دی د امانی لری چی به غنګاو کښی همیشه لمر بان شته
چی غوړونه یی چکه چکه ایولی دی نو د لمر کانو سلام

خفه دا هر گنده یی چی په دوی کښی هم باید چالا کی
دلاوی او د لمریانو توغونه خواص موجود دی او د
چیکڼوال سلام چی په دود کو تو سره دی دهری کو تی
خفه یی ددی بیل بیل مقصوده سراد دی لومړی ولس
دوهم مرسته ددیم اجتماع

په هیومی ډول دخاندو زیانو دغیر په کښی لاس
دی دا هکله چی داسا یانو دودنه کښی خواصه پراته او
کښی لاس دوی لاس په نسبت ودره ته لودی دی بدی ترتیب
د خدای سدی ته دا دود چی چی په دینیا او حقیقتا ته را
باندی گران یی

ده د خاندوی د یوایودم په برخه کښی
د وریل

د خاندوی د یوایودم په برخه کښی یواهی
باید د خاندوی د خاوی دسمال ته اشاره وخی هکله
د خاوی دسمال دهر خاندوی دهر مثال لری یمنی دغه
دسمال دی چی د خاندوی خری بخل کیږی

د دینیکه دغیر خاندو یانو پر حقیقت باندی
هیڅی لیا نوله هم چکاږی چی دا لیاونه دوی د فعالیت
او مسلکی پرمخ تګ په نسبت توپیر لری

په اعلیٰ حفظه جیبی دوی پوښتی په جواب
کښی چی په لویه کښی خویو او دود دی موسی فریتوب
لری دوهم دهری د لولو خاندو یانو هیڅی کو نونه
دسپری وریل

د لری ۵۲ دیو او دوی دوی موسی غریتوب لری
خو دیر خویو او دود دی کښی کښی دسپرت لری او
د لوله لری د خاندو یانو هیڅی تقریبا ۹۴ مایونو
ته دسپری

د خاندوی د آمر خفه می خیل وروستی سوال
داسی وکړ

په مده دغه مو یو خبر راوید خفه دا چی په
مرکز کښی د خاندو یانو یو کونسی جوړ شوی دی که
دغه کونسی په باب هم لطفاً لیر معلومات را کړی

په به وی او هم می زیاته کوی چی د لومړنی کونسی
آیا ناسو هم برخه پکښی درلوده که هکله
ده په جواب کښی وریل

دستیاهم د تود د میا هتی پر ۹۸ پوه د کابل په
پشمان کښی د خاندوی لپاره یو کونسی ترتیب شوی
بدی کونسی د افغانستان د لولو یانو د خاندوی
پوښکو برخه لری چی دغیر و لایونو خفه دود دغیر
خفه ددی او د لولو اتو په نومودی کونسی کښی گډون
کړی او د لولو د میر ۷۸ اتونه دسپدی دغه

کونسی د (۹۶ لمر تر پنځه) پناه سره جادیدی چی
مدی یی د خاندوی د تملیسی او مسلکی ددود لوه کول
په صلی او نظری شکل سره و

کونسی د دوان کال د تود د میا هتی پر ۹۸ پوه د
افغانستان خاندوی د لولو د تملیسی جادیدی
لخوا پرانستل شو او د تود تر ۹۶ پوه یو دی یی دود
درلود

نومودی کونسی د پادسم کونسی چی خاندی او
داخلي جوړونکو برخه پکښی درلوده د کونسی گډون
کوونکو ته دغه کونسی زیات گټور و هکله چی د
خاندوی د مسلکی او تملیسی تدبیر لپاره د لوله
جوړونکی تیار کول چی پخپلو د لایانو کښی ودره
کوونکو ته په چودول پودنه کړی او عامه بدی کونسی
کښی برخه درلوده (پای)

زباړه: د هنر په باب نظریات

طبیعت د تل لپاره او هر چیری ادرک په عمل او
احتیاج پوری دی او دغه تړون یی هنرمند او ته
منسوب کړیدی (برگون)

د هنرمند لومړی صفت او شخصیت حیثیت مینه
او محبت دی (دوسکین)

هنر دموه دودونه پکلی الهامات او د ژوند
خاطرات وړاندی کوی
(د ان ژوند)

پاڼی پت یا د پښتو د سر ښادانی لوی ډگر

لایر لږ وگړی به وی چیر
پاڼی پت لومړی ته وی اوریدلی
پاڼی پت د ملی ته یو دی هغه لوی او
پراخ میدان دی چې پښتو پر هغه
باندي بولده میرا نه او استقامت
خوړلی دی او د سر پښتو په انچه
کښی یې لوی بری لاسته راوړلی
دی

۱۵۶۶۰ ع - لوی کال کښی
پر دغه میدان د هند د پښتنی
پاچا نورا میرا طوړی چې دا پراخیم
لودیځ تر مشرقه لاندی وه، د
ظهورالدین بابا پر واسطه پای ته
وړسیده او د پښتنی پاچاهانو
پرهای منلی پاچاهانو تر ۱۸
په یوه بوللی حلقه پاچهی وکړه

که هغه هم په دغه چنگه کښی
لودین ابراهیم وژل شو او
فتح د بابا پر په برخه شوه، خو د
پایه وولشی چې په دغه چنگه
کښی د دواړو خواؤ هغه پښتو
برخه درواړه، هکه باسرد
افغانستان وولیات شمیر لښکر د
هند د نیولو لپاره په دې نامه
راټول کړل چې دی د عالم خان
د لودیځ ابراهیم دا کا د حق هغه
ساته کوی

که هغه هم د هند په تاریخ کی
د پاڼی پت دوه چنگه چي ۶۰

۱۵۵۶ کال کی د جلال لدین اکبر او د
پتی امیر ژبه منځ کښی وشوه مېسه بلل
شوید، خو د افغانستان دمیر او پاشاهانه
اولس اپاره د پاڼی پت دریمه چنگه چي
۱۶۶۶ کال په جنوری کښی د لوی
افغانستان د پښتو ایشو ونکی لوی
احمد شاه بابا و د هند د مرهه ژبه منځ
کښی وشوه دستایتي و او د افغانانو
هغه وکړه

پاڅلی دوکتو د عبدال حکیم طرینی
(دغه واقعیت) (په دغه برخه کښی) داسی
ایکې پاڼی پت د افغانستان لپاره
د ټپرو لمانځو یو منلی تاریخی لوی
میدان دی او مال و پیر و غنچه هغه د امله
دولوده چي دغه لوی تاریخی های په
مشرکو و د ټپم غوله ټپکه مرغه دغه کار
لمانځو و د دوستی د سمن ماموریت کښی
سرته ورسیدی

سپه کال د جنوری میاشت پوره
د دوه سوه لسم هغه کال د پنج سره پراخه
ده چي د پاڼی پت پر میدان د لوی احمد شاه
بابا په برخه شوه او پر دغه میدان
باندي د مرهه ژمرو د یو منلی تو او ی
چي د (ساد ایشو بهواد شوا لراؤ) تر
مشری لاندی وی ټوله شنډی او ټیت و پرک
شوی

د لیر لویدو وخت و چي له دا پراخیم
لودین زیادت ته چي دغه میدان ته
نژدې پروت دی و د سیدم

په دغه وخت کښی (د لاکوړ
راچپوت) ټوله کړه سده کړ
له خپلو کادرونو هغه وژ کادشوی
او د خپلو مالونو سره یو های

خپلو کورونو ته روان وه، مایه ټپر
فادحت سره دده روح ته دعا
و کړه او د دوستو د پاڼی پت و میدان
ته و د غلم دغه وخت هوار و ورو

تاریکوالی کاوه او د گڼو د
کښتو هغه اړه و سمن پورته
کښی اړ شو دغه پراخ میدان یو
بشپړه چوپټیا اختیار کړی وه

د دغه میدان په منځنی برخه
کو چي د لوی احمد شاه بابا د
نوماندانی مرکز و د لار و داسی
په دغه برخه کښی یو ساده مناد

د لار دی چي د ټپو خښو هغه
چو د غوی او شادخواهی سیمه نو
نیولی ده پر دغه مناد یوه کتپبه
اصیده او په انګلیسی ژبه په

انځورول هغه کښی پر ایډکل شوی
دی له یو گړی د دغه مناد و پیغ ته
چنگه و دریدم او د تاریخی واقعاتو
په ژور فکر او اندېښنو کی ولوبدم

او دا گمان می کاوه چي تر اوسه
د لوی احمد شاه بابا کپوه داته
د لار دی او دغه انګیالی خپلو
افسرانو ته لکه شاه ولی خان
(نور په ۱۱ مخ کور)

د روحیات، پېژندنې

مسایل

موږ ولای مایوس کېږو؟

دفاعي میکانیزم څه شی دی او څه ډول فعالیت کوي؟

او خپله د دې هم څه عبادت دی
مثلاً له یوې خوا پیر یو څه چی
وړو وړی یو له بل څخه خوا دی او
د بلو خوا د یوه بل ملګري د پورته
هم له تیارۍ

په کول کېږي مو ژوند تر یخ
دی او د حاله سره د خواخوږۍ
احساس کړی خو د درسته سره
محاسبه نه ده ورسره په درسته
چکالۍ

د خپلو هلو وړو ملګرو د سپړنې
ټکونه او اړیکې جوړېدو دوی
سره کباب وخورۍ او د خپل
سپړنې داسې ورته وړ کړی

و بل یو د کشمکش چی د دې
سره تاامېدی او مایوسۍ د دوی
د خوږولو څخه عبادت دی، په دې
مه دخت چاره د دوی متضادو
مطورو د ماشومانو داسې په مخ
کېږي ترڅو داسې

دسان ۲۲۹ څو څو ځله لری
چی د دې څو څو ځله د ځګ چاڼس په
لاس اړی مکر د لسان له
الموینې او دودو کاږو څخه
پیر یو (نور په ۱۲ مخ کېږي)

د دې څخه لری
د دې څخه لری چی د ځینو مشورو
د دې څخه لری لاس د دوی
خو د دې څخه لری د دې

خوا د دې څخه لری د دې څخه
خو د دې څخه لری د دې څخه
د دې څخه لری د دې څخه
شیر د دې څخه لری د دې څخه
وان د دې څخه لری د دې څخه

د دې څخه لری د دې څخه
کشمکش څخه عبادت دی د دې څخه
اشی کولای چی د دې څخه لری د دې څخه
هپانو او د دې څخه لری د دې څخه
د خوشۍ کړی

د مثال په ډول داسې د دې څخه لری
د دې څخه لری د دې څخه لری د دې څخه
په ځینو لری څو لری کولای چی د دې څخه لری

وې څخه د دې څخه لری د دې څخه لری
د دې څخه لری د دې څخه لری د دې څخه لری
د دې څخه لری د دې څخه لری د دې څخه لری
نصیحتات دی د دې څخه لری د دې څخه لری
کېږي د دې څخه لری د دې څخه لری

د دې څخه لری د دې څخه لری د دې څخه لری
د دې څخه لری د دې څخه لری د دې څخه لری

یو بل ډول کشمکش چی داسې د
د دې څخه لری د دې څخه لری د دې څخه لری

د مایوسۍ په پلور ډولونو د
د دې څخه لری د دې څخه لری د دې څخه لری
د دې څخه لری د دې څخه لری د دې څخه لری

د مایوسۍ د دې څخه لری د دې څخه لری
د دې څخه لری د دې څخه لری د دې څخه لری
د دې څخه لری د دې څخه لری د دې څخه لری

مثلاً داسې تر یخ د دې څخه لری د دې څخه لری
د دې څخه لری د دې څخه لری د دې څخه لری
د دې څخه لری د دې څخه لری د دې څخه لری

چی کوم په دې څخه لری د دې څخه لری
د دې څخه لری د دې څخه لری د دې څخه لری
د دې څخه لری د دې څخه لری د دې څخه لری

د داسې د دې څخه لری د دې څخه لری
د دې څخه لری د دې څخه لری د دې څخه لری
د دې څخه لری د دې څخه لری د دې څخه لری

له دې څخه لری د دې څخه لری د دې څخه لری
د دې څخه لری د دې څخه لری د دې څخه لری
د دې څخه لری د دې څخه لری د دې څخه لری

د دې څخه لری د دې څخه لری د دې څخه لری
د دې څخه لری د دې څخه لری د دې څخه لری
د دې څخه لری د دې څخه لری د دې څخه لری

د داسې د دې څخه لری د دې څخه لری
د دې څخه لری د دې څخه لری د دې څخه لری
د دې څخه لری د دې څخه لری د دې څخه لری

د دې څخه لری د دې څخه لری د دې څخه لری
د دې څخه لری د دې څخه لری د دې څخه لری

پرېزېډنټي ستاسو اضطرارونه

د ستاسو اضطرارونه

هر کله چې ستاسو دنده په دې توګه پېژندل شوې، کومه دنده چې د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي.

دېر کډونه ما هادي او پرېشانه ژوند درلوده او پرېشانه ژوند مني د اود د هادي کسانو د ژوند په کومه ټاکلې کچه او پلان کې درلوده، کله چې د ستاسو دنده کله چې د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي.

د ستاسو دنده د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي.

هر کله چې ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي.

د ستاسو دنده د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي.

د ستاسو دنده د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي.

آلودګي او روح پيښور د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي.

د ستاسو دنده د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي.

د ستاسو دنده د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي.

د ستاسو دنده د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي.

د ستاسو دنده د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي، د ستاسو دنده وي.

نو پایه داسره ده

په لټي ډول د زوی د موټر
چلو لو سره د دې سبب شوه پرته
له دې څخه چې ستړی شم د دې دې
خو بی پاکی کړم په همدغه وخت
کې مې میره کور ته راغی او دې
ویل چې زوی مې موټر دیرچه چلوی
او ځمنا مې دخو لو لطافت وستا په
او په دې ډول دغه سودا د دې سبب
شوه چې له په کانه سرته د نسوم
لکه هرنگه چې دوی ښه و دې
سبب شوه چې (چیز لاتی) د نوب
ماشین اختراع کړی

دغه مهم مطلب چې ما د دې
کړ هغه دا چې سودا کله کله
دا ښکار او لوی فکر سبب کیږي
همه اړانه به هر وخت د طبیعت
د خرابیدو، تریدو، او ستړیا
سبب نه کړی امکان لري په کور
تو که لوی فکر و نه منځ ته راوړی
او په دې ډول د لوی ښه پیدا کیدو
باعث هم شي.

مثلاً یو څوک په الوتکه کې
سیر دې اړه سودا او اند به
ولسره ده چې الوتکه روانه
لویې ده دغه سړی کولای شو
د دې سودا څخه داسې ګټه واخلي
مثلاً داسې فکر وکړی چې په
الوتکه کې تر دې لاندې داسې
وسایل شته چې که هغه را کښته
شي په اضطرار کې نو ګټه خلاصیږي

او د ګټې په ډول کړی او الوتکه
دیند پر مخ هم حرکت کولای شي
نو که د الوتکې ماشین خراب شي
دا چې پر مخکې مې را کښته کیده د
موټر کیدو سبب کیږي په او یو کې

په را کښته سې او خطر د منځه مې او په دې
ډول سودا او نه پښته د لوی فکر سبب
کړی

هر کله چې په یوه کار کې نا ارامی
دا ته پېښیږي باید د تر لاسه تصمیم
ونیسو، او هغه دغه سودا او اضطراب
څخه وژغور او هغه کار پرېږدو، په دې
ډول مو سودا او نه پښته نه اړیږي

که موږ ته د دې څو څه هېڅې
سوداوی نه لویږي، د دې پرهای چې
له موږ وخت مې هاپه پر دغه سودا او
د کر و تېرش په په دای چې هغه د سته
بندی کړو او ډېر ست هېڅې جوړ کړو
په دې وخت کې په دې هر ګنده شي
چې زیاتره مې هېڅ اساس نه لري

مثلاً کومې چلې چې داسو د اړه
چې مېدا د سفر لوی مې ایا نه دی نه لري
هر کله چې مې د خپلو سودا او اضطراب او
ډېر ست و ګوټ و نه معلومه شوه چې
هو کاله دمه مې د سفر لوی ایا نه دی

لږې شوی مې او د پوهیده چې په
مې دغه اضطراب ته په ژبه کې شي
د وکړې دې او دغه سودا مې ندمه شوه
کله کله امکان لري هر کله چې
د خپلو اند پښتو او اضطراب او ډېر ست

جوړوي دغه په دې ل کې د اولیکو
چې هڅول او د کومې لارې څخه پر مخ
ځای د موټر همدغه د لارې پیدا کولو
فکر، سودا او اضطراب پېښ دمه
دې

هغه چا چې د هوا د خرابوالي څخه
اند پښته د لارو دهم د کومې ماشوم
دغا هو د دې لارو د کاوه، د چاوه جوړي
په فکر کې ولویږي چې باید پان لمان
ته مکتوب ولکي او دغه هاپ څخه
مرسته وخواړی چې د هوا د خرابوالي په

هکله اقدام وکړی پوپاته باید
دغا هو او اکثر هغه د ملاقات وخت
وخواړی

د دې هیالي سوداوی او
د موټر د لارو د فکر وروسته
د منځه مې او انسان دمه د شر او
زیان څخه د هڅول کیږي
(پای)

(د ۸ مخ پاڼه)

پانی پت یاد پېښتو

شاهیند خان، پتګین احمد خان
حاجه رحمت خان، د لوی خان،
امیر بیګ، بر خود و خان په د
مبادې کولو (مروغه و د کوی

او دغه د مروغه و ټوله خواړی مې
بر خپلو بریالي پر غلو نو لاندې
داو ستړی د غوړ و د و فکر و نو
د وخت د لوی او په پای کې

مې د دې هاپ څخه هار بیګ چې
د غوړ و پښتو په وینو لوله
چکا د یوه د پوښته کې او په سترگو
مې د مېل او بیا د دې پر لوی

په داسې ګمان چې د دې د ستره
پو هاپ مې د دې خورم خوالې ته
او د دې د ستره په منځ کې د و
تو، و مو جوړ و

(پای)

د ژوندانه لار

د دې او خلکو د ګناه کارې
سبب ایا دې چې په خپله مې کومه
ګناه کړې وي بلکه سبب مې دا دی
چې نور و نه مې د ګناه کولو
موقع و د کړې دی
(اوسطو)

له لري او د خلکو په وړاندې یوه نامهربانه چال چلند
لري خو په مقابل کېنې یې د اوسېدو
وړ ملک له ما سره یوه مقاصد دواړه درښه
په لري ده.

بوده که در یکی دوش به قری و پلای داد و ده ته لی
 ده ده وی چی به آذموینه کنس نقل و کبری حوّه نه خوازی
 چی پردی حقیقت پانیدی اعتراف و کبری اوده فقه پرهای
 داسی و ای ا

• ہول ڈیوڈ کوونکس پہ ہولکی کہیں دلی ۛ

دا بهاني اديلي ددي دپاله وي. چي موده
 نامېدي او وخت له خاله خان غلامي کړو تر دېره
 حده دا کار تاوان نلري مگر هغه وخت خطرناکه
 کېږي چي په مړه موشوع ادمه پوښه کېږي له داسي
 بهانو اديلو هغه کار داخوا او په هغه کښي دوشهر
 د انون لاملو

ددي دپاره چې دداسې هاوس او ناامېده
خبره خلاصون پېدا کړي نو باید د خپل لږه دغه غوره

جی، اس وقت آواز کی گڑبڑ ہوتی تھی۔

ماور ورو ککه چیری هندو لوته و ناسود و په لاره
کېرته پوسی کسری او کورچتی و کوی چی هر هندو ته

د رسیدو وپاره بهلې پیل لاری وېلوسایل
به کار وچوځه (پای)

[illegible]

۵۴۵:

تاریخ

دلاوری اور وفاداری، بیاداری، اوقدق و سیلہ سرزمونہ

زبانی:

تا بیخ مورچه دلور و خلکو کا دنیا می اندازد کاری
ولاوری اوم و هرود بیابانی، اویدی وسیله سر دلموه
روح قوی ساتی اود لور تیا و خواتمه مو بیایی -
(اسما یاز)

قلب گویا

هر کس: انچه احوال

د نور و آثار:

د ژوند فلسفه

په وړلي دغ باد باد ماته مه وایه چې ژوند
یواځې خالي خوب دی، روح منډی او سترگی یوې
پنې کور او هرڅه چې کور و واقعیت نه لري

ژوند دلمی شوی دی د ژوند چټوالی او سلايت
دی، کور کفن د ژوندانه هدف نه دی هغه چې دایې
خاوری یو، خاوری په خو د روح په شان کښی نه دی
دل شوی

ژوند خوب او به هم دسود وروستی کور داولاد، لکه
مک کادوی چې هر سبا په مور تر نن وړاندې ور دسوی

ان دیر اوږد او دخت له لاسه وتولکی دی، دسود
د ژوند که څه هم په پیاوړی دی، خو بیا هم لکه خالی ډول
د کور پر لوی دماش په توگه دحل کېږي

د ژوند په لوی مه پان کښی اود چکری په پیر او او
کښی ژوند نه پایه د کای په هېر دی بلکه په چنگی
مه پان کښی لکه میر او لومېال، لولې د

په آینه اعتماد نه کور، که څه هم هرڅو نه په ژوند
بولی دی، په پوند شوق د اوس له پاره کار کور او د
لولو احوالو په وخت کښی خدای په شان ناظر کور

د پوهانو ژوند د پیاوړی هو موه د کړای شو
خپل نوم لور کړ او د تلو په وخت کښی د زمانې په
دکېز مېداو لور کښی پامه د پلور او تادیو په وړه د پلور
هغه آثار چې که چیرې د پوی لار وړکی کښی بهرې
کاروان هغه د کورنی او دوی په دنیاتو ساحل ته په
موندلو کښی همت پیدا کړی او مایوسه کېږي به نه

موږ راپورته چې چټو بو، کار و کور و تحصیل ته
چټو شو، تلای و کړ، معنیت و زحمت و باسو او بیا
د زحمت و کړ و

پخوانی ادب: شمس الدین:

تهمتونه د عالم

سپا به عشق کښی تهستونه د عالم وړم
په امید دی د وصال د هېر هم وړم
سود و زبان و عاشقاتو ته پکسان دی
هکله هم اوچادی دداره سره سم وړم

په لیر اوچکو می دسیر کور لوبېږي
لکه لوند دیوال تر څه پوری تم وړی
د ژور، زخم می خندا پر نادانی کا
چې پیا نا له بل طیب هغه ملهم وړم

په سم کوی دی کرم حسی هېږي
گویا عین دده سیمه او سولتم وړم
سالم وړم، چیرې سیدای سپا په لاس و
اوس او دای بهی روح بهی کرم وړم

سپا د حسن د آواز له کریمه موه
لکه گل نه لیس په تار شیم وړم
د حل پاد که دما د شمس الدین په دی
روح انسان به سید به فضل په کرم وړم

د مرحوم ملاحسن اثر:

د بنایسته ژمخ

دنه چاری چې دما په خاطر اودی
دخېغ تپ نه وینس په خوب ملا په نولوی
د اولاد په لار د بدن کړم د پیاوړ او

دنه چې دالم پیاوړان قلمی حسن نولوی
لکې پشی می د رباط پر یوقی دسوی
خیل اشکای په تشاظر نه د لور کور
چې چندان لر دودهی خپل سر په پایلی

د اوس حاد او غای د چندان سولوی
د چندو ونی و سولیدی ولادی
دا پیاوړه می کاره دحق پر لولوی
د حسن د لکې غنوم مشوقو بودی

چې مدام تر پلور لاندې سترگی نولوی
د حسن برخه وغه ده له ازل
چې مدام د پیاوړه ژمخ نه کور
چې مدام د پیاوړه ژمخ نه کور

خه دي ؟

شپېلی

هوږ به مې شریک د زولو د مې
دا هه اتیر به د مامو د مې

خوک شو لوگي به نظر مای د پ

پزی ته یو د شپېلو د مې

هی ترشی سترگی به زړه د مې

سړکو ته خوب به بهانو د مې

زړه گیه د دهره خو باحوالی به کړه

د مې حال به مېر و د مې

مه د مې پوهه لیوانون چکاده شوه

ستا چی خندا به لیوانو د مې

یلره به د اوښکو په تسپو یادوم

هرم د کانو له دانو راغی

د پښتو مخصوص ادب :

د خزان لنډی

خزان به چنگه د کډو د مې

دنگه د مې له دانه زړه و نېسه

خزان به زړه د کاو د مې

هک بودا تندې مې به زړه مې

خزان به د لید مې ناولی

هک بهاد د او پانی اری مې نه

حزله به ای دی هوا نومر که کړه

بیلان ستا د لاسه سر تندې د مې

خزان به زړه دی دانه بود

چی د سول کل چایسته دنگه دی خاوری کنه

د خندا خپې

د ماینی لوه پری مېره

کوي :

به د پری کله اوسیر د مېر هکته ته ناست و د

به به دی

پر له پسی ای لول ای وینل تی چی د

خود مود یادی بل خپل دی :

پولی د زړه مې هوږ :

به به دی :

یو بل سړی چی پردی لار تیریدی د تادی او زړه ای

عجبه دی نو عوک دی :

د او ریده زړه تی پر دسو او ورته د او کر زیه ای د

د سړی زړه به لوده شوه او ویی ویل

نوجسته ای خنځی و کړه :

داسی د ماینی لومړی مېره دی :

د ماینی دی پلا د مې چی دومره زړه ای او بی تایی

ز ماتیښگی ملگری

ای زما ملگری آسمانه ،
 د هوا مرغان چی ټوله ورځ
 کرهیدلی او ددې بی د غوسای
 د پاره په پهاو هالو کله سکوت
 اخښاد کړی دی او آسوده پراته
 دی ته په دغه وخت کی دینې راته
 دامت او غرویی خوی جوری
 انجری داسره کوی دله پو هیرم
 ستا توصیف او تمریف هه ډول
 وکړم ؟
 په اوه چی دتو دلم پردی
 وغورځی او ښه شپه سی ټون
 انسان په خوا ده خوب پیده
 دی نه دین او سترگی دی زما مخ
 ته نیولی او د پلوه بیاد داسره
 وکړی

ای زما د سترگو توله ،
 تر دسا ساه خطه خوا ده
 سوی له یم او ساه خطه می ترخه
 خبره او دیندلی اده ستا خطه می
 مېخ آواز تاهان لیدلی دی
 آیا داسی بشر په دی چی پر
 تا باندي دین لیدلی او د ستاسره
 مینه ونه لری ؟ یا نه په ټوله ملکه
 کله ستا پر خلاف شو که نه
 چکا دی ای او که دی همه به هم یو
 ناوړه او جاهل دی .

ای د زده ټوټی ،
 هغه ټوټه لکه لفظی چی زما په
 هر اړوند کله باید وشمبول
 سی ستا د زړه و ټپا ز شپي
 دی .

نوته په پټیله منصفه چی ده ،
 داسی زده او قلم لرم چی ستا
 شفقت او الفت سرانپ هر گنه
 کړم .

زما استعداد او وړتیا چی لری دی
 به مېخ ډول ستا د هو او ټپکو
 ستا د غصه دیو صفت بیان هم
 کولای شم .

نوته د غوټه قد و او یم چی
 ستا درېف او لطیف د جو ددی چی
 بشر تر پیه کوی او علوی مدد جو
 ته لی دسوی ، د مصیبت دمن ور
 کوی د پدو امل او او د خپا لخوا
 ای مېخ کوی

او په دغه وخت ډیر دربان دی
 گران لی .

باد و وکه چی غبر له تاجه و
 دل چاسره می دونه سر و کار نه
 دمی و دمی خطه چی ستا دمی
 او د دمی شرف می حاصل کړی
 دی زما فکر ټول ستا د پلوه
 خپال کسې ډوب دی ، نه پو هیرم
 چی داولی ؟
 ای زما د زده سره .

په دغه شپه کسې چی تا پټیل
 غبر کسې و تسم او ستا خط
 و خال باندي سترگی و لکوم زده .

می یو قلم ددېا د خطه علایقو
 خطه پاک می .

ستا د هیر ین مېخی خطه
 غوند و لفت احم چی نه پری نه
 کسې .

ای زما دوسته ،

مېخ کله می به په یاد پری
 چی تا زما غټه جان کوچه کړی
 دی یا لکه د دېا دود مشرقیان
 استغنا و بی انظاری دی داسره
 کړی دی بلکه یا لکس تا زما
 سره ملگری کړی ده ، د دوستی
 او وفات حق دی پرهای کړی
 دی او زده دې د مستوایت تر بار
 لاندی کړی پو .

هوا زما په په یاد دی او
 دیر پری می به چی په کوچی وړانی
 کشی چی او د کلن دم ته داسره
 دی او پوهای مکتب ته داسره
 تلی املانه په مکتب کسې غوړی
 غوړی کسې او ټوکی دی
 داسره کولی .

ای پرما ډیر گرانده ،
 که می هم ته په هر اړه
 کلو کسې ډیر می پها هم تانه
 چی گورم یو ټکلی خوان او
 دلمی لی چی ورځ په ورځ هام
 دسر ، لمن او کسبال دی
 زیا تپری .

نه پوهیږم چی هه ډول
 مدلولی ؟ مرغو چی دی دهر
 کلو نه ډیر پری خطه د هوا تپری
 او د مېخ چاپسته او د وصال دی
 اخلاص کپری .

ای زما رفیق او مشقه ،
 که په دغه خطه پوهیږی

د هلمې د اښادو خزانې، د
د باړو فضيلت سرمايه يې د شعراو
د ابياتو د سالي يې د هشا قود هشق
د د رېي که مېانه د دې د بلاي هم
چې افلاطون او جالينوس ته تا
سې وړکړې دي، لکمان او
د بطو ستا په مکتب کې د دې
دې دي

ای د ماخواخوغي ملگری
له هم محبت در سره لرم
دا سې ته د دې ته یوازې د
ملگری او د دوستي په مزایای
پوهېږي اوله ناخبره يم بیا...
داسې نه ده د امراتې ما هم طی
کړې دي د سې ملگری او
آشنايي سې ته د دې پری اېښي
هر کله چې د دې د کسار
د مشاغلو هغه د لگات اوله
فرحت لاته پراېږي ستا سره
لکېږي، ستا سره سې مباحث
توېږي اوله ستا د خپل سره تر
ایو هېو د اړ او بېاړ کوم

دای دما آشنایه
د خبره دویلو وده چې ده
سراج د دې په چکاره د وېم چې
د دې د قیوب او اخیان لرم چې دما
او ستا د جلا والي او بېلتون باعث
وېږي بېله خوبه، خو د خوب
لښکر دي چې دما پر خوا سو
باندې غالب شي او دمو د په
منع کېږي بېلتون د اولي ته هم
بېله دې هغه چې خوا بېدی
او خواشېن شي په ټول ادب او
آرامی سره د اینه جلاسي
ای دما ووه ملگری
ته پوهېږم چې ته خو نه

قدت او استعداد لري چې د نړۍ
ټول علوم او فنون چې وېم ستا
په هېکړ کېږي پته دي د طبیب
ستا په مصلحت سره تاروغ نه
دواړو کوي، قاضي ستا په فتوی
سره قضاوت کوي، حاکم ستا په
مشورته سره حکم کوي، امام
ستا په دای سره امامت کوي
دېو او دېو تمیز ته کولای سې
د کوچني د تربیې هند او نه یې
د ملک د مکتب معلوم یې، د هوان
د لاری حدایت کور لکي یې
د سپېن ورو د خپل او لښکر
مرسته پال او ملگری یې

ی دما د لړۍ محبوب آشنای
لو د خوندې چکې د معین او کلاي
ملگری چې د لرم د لمر د لمر او
د لمر سره هغه کادې د لمر او کاکل
سره سې هغه اړتیا، د سر او د سر پر
سره د سې د اړۍ د جام او د سې
سره د سې د هغه د باغ او د پستان
سره د سې هغه غرض او د د لې د
هاري او د دې سره سې هغه مصلحت دي
که د شپا د دې د وایم د اڅول
د سې ستاد مخ په پوه نظر او ستاد
د لمر په وند د سې د لمری او
پلکه غرخ کړې دي او په دې سودا
کېږي پته ماته هم نه يم

هغه د بېل آشنای د کل سره
تر بانه د دوام لاري او سې مردا هې
د چمن او د باغ ته د لمر پوهو وده
دي چې خزان پر دې، د جام او
هيو عیش پوهو ساته دي چې پخپلاني
لري لکې دما او ستا ملگری
او آشنای تل او همیشه ده
د دغو مصلحتو هغه مصلحتون
دي، پسرلي او دویي قه لري

منی او دې ته پیر لاهې، شپه
او د دې ته پیر لاهې، په کور
کې د لمر په ستر کېږي داسره
په بې لاهې کېږي د لمر سره یې
په هر یې کېږي داسره یې
کوچني د لمر په هوان او د لمر
د لمر د لمر کېږي هم
داسره یې

ای دما په لمر
ملگری

هېبه خبره خو داده چې
ما پخپلو غوږو تر اوسه پورې
د لمر آواز او خبرې او د بېلې
دې او د لمر د لمر پورې ووه
سره تر لمری د لمری ته ده
د لمر او د لمر د لمری او
مرکې لمری د لمری د لمری
د لمر په چکاره کېږي د لمر
د لمر خبرې او د لمری او د لمر
ما ته چکاره کړې او د لمر
سترگو په لمر د لمر ستا د
لمر د لمری خزانې مصلحتات
ټوله لمری د لمری د لمر او
ستا تر منځ لا تر اوسه پورې
دما غوږونه د لمری د لمری
د لمر په منځ کېږي د لمری
د لمری که هغه پوځ ته د لمری
د لمری چې د لمری ملگری او
لمری د لمری د لمری د لمری
د لمری د لمری د لمری د لمری

په ټول احترام سره واده
دایم چې دا (کتاب) دي او
ستاسې هغه هم بېله لرم چې
د خپل ژوندون د سې هانو
هغه یو یاد ووه ساته یا د
شېي یا د دې د کتاب د
کتنو او د لمر د یاد ووه
کړې او د کتاب او د لمر
ادابو د کور خبر د هغه خپل
لمر ته د لمری د لمری
(الحاج حبیب الله سرپاس)

جانب او به دو هم سیاست کنی
 بر دلی دی که ده دده برهای
 ای تره شو بودی به می هغه هالمان
 بشده هغه نه دای خلاصی کوی
 ز هو چی دله و امثلو (ضرب زهد
 (پس) غولدی بی مودو مثالو د
 زینولو اددولو داسی امثلو
 جهادی کولو چی زدهاگر دانو
 هغه نو کنی های ایسی قینگی
 بشده می نه دای هنی اخیستی
 هگاگر دره هغه بوئی به کا کفو
 برادو کنی له و پلور دسو هغه
 استفاده هنی کولای شو دتطبیق
 ایسه نی لور به هنی اددو نمونه
 داسی هیانو اپانه هغه وخت
 ساعده گیدای می چی استاد
 دده داسی به وخت کفو داسی شواهد
 ددوچی امثلی چی به در علم
 و دی اده اری اقامه کوی چی
 سلی ساحه می له نظری او لوسره
 تطبیق گیدای می اما متاسفانه
 ای بن درخ به مداندو کنی د
 هیچ آندیس دققدان او دهو
 بدودو مثالو درادو لو به بر
 دده به شاگردانو کنی دتطبیق
 ده بر مع ابدال کبری متلاک
 غولدی چی بو شاگرد به مظهر
 کنی دحیوانیت او له طفت به
 لحوه کنی د (ضرب دده صرا)
 (قل خال بکر) به بیان کنی
 شپه دزیدک (بدل) سره به استعاره
 کنی دلاظافه دسیه لپاره به
 سر و کنی فعل او فعل له دایری
 هغه می و یاسی او یل اددو مثال
 هنی غولدی مودن به به هنی ز به
 به می بشده به کبری او هغه به

له شی ویلای او مصلحه ده چی بر داسی
 املیم به لغوت و دایاست باو شودا دیر
 به به منا ترشی چی دلی دایه رستمداد
 ددای تمیم به ان سره را کد بکنی
 پاته شوی دی او به دی دده سر تملیم
 کنی می هغه به دی دده کوی هغه صرف
 دده دیوه منظم هغه به دود غولدی چی
 کومه جریده یا کتاب به صبیح صوت
 سره و له ویلای شی دغه بلاغت و یل هغه
 فایده چندی چی بو طالب العلم دخیرو
 داسرارد و کشف ادد بلاغت دده و هو
 هر کده و ده ابدلای شی تر هغو منطقو
 دده منطقو و یل به دی چی دفاصد
 تمایز دیر له سده و هغه و له هنی
 خاص داسی های کنی چی انسان
 موضوع او باطن حیوان ممدول به دی
 دایه دیر تملیم های دی چی بو
 مستکمال بو بهی چی له علم هغه مراد
 میل دی اما بو منظم له دی لغوت هغه
 بر مع ای سره دی ۱۱
 بو امان که دیو بهی چی دده
 میزو چو کی هغه جو دلالی او باو
 ای بی نه دملومه می چی بو درخ
 به ده دلف و کای دجو و لو قابل اش
 نو بهی به هغو کادو گونی و له هنی
 او دگرمو داسی بودو کادو به فکر
 کنی به شی چی دده می بوادی سکر
 دده مملوین دعلم دده کده به میضا ایکی
 ددول سره کوی دتطبیق دسا می ادد
 عمل دسیدان ددای ایکی به اری که دده
 مدلس د داسی هیم او بی اساره
 تملیم ته اده و کوی اوله دی خاوری
 هغه دواو بشو دسترد پوهانو دیدد
 کیدو اسدیو حبت کاددی
 دایه

د لور و ادب:

زما در دوستی خبر

کله چی دهم او زما در دوستی
 الفاظ دی دای چی (هر هغه
 مایه لی قول به د)
 دده به سینه دای دی دهور بدلی
 ایلو تر به غور والی ما هکلم
 دی او ممد او جه دده چی نه خوشحاله
 هم دای دما د بیانون و دغه
 الفاظ دی

دی خیار و صودنولو دلو بو
 به دی دگر کی له لوبه لی هم
 او ممد له مادغه صوت لیده لی
 دی دچا چی هغو صوت نشته دما
 به قول جسم دما به لولوا دما
 کنی دده له لیس هغه دیر دده
 دوی دی کوم چی دی به یله داقابل
 لیس دی او که اوس جانب دده
 دای شی دای دما بیانون د
 وخت الفاظ دی

کله چی مایه تالو بی کولی
 ما دیشکله متاسفانه او بو دده
 و نه کیره چی له شو کله ای ای می
 شرم بیوانده ای می دره دما دده
 له هودو کدی
 به به تادملگری به خبر
 له غو به ریده کرم او غری خوانه
 به سره هغه استو به هغو و دغور کی
 دده سینه دده به مطلب دده به دده
 چی نامانه دلی هیم بر وانه دده
 دما او دایو اهن ستاسر و دده دغول
 او دما دده به هغو اها کوله
 اوس چی دلو بو او هغه
 دما به ختمه شوه دده مظهر دی چی
 ماته اها به دچکاده شو دایاد
 غیلو خاموشو ستودوسره دوبری
 ادهراس به یوه حالت کی غیلی
 سترگی ستاد دده مولو دایو ای او
 دلا دده (کا کور)

زموږ دوي پستري ...

حضور سلطنتي دراني، کوراني او افغان مات
نه دزي، له کومې مبارکې پاڼې او معظمت
توان او اکيد ستر قیادت په سيوري کښي
د خپل گران هېواد زيات پرمختگ غواړو

د نجات وزخ

په نړۍ والو هر ټولو حالات راځي
انسانې ژوند يواځې خوښي، ليک مرغی
او کا مياښي انسانانو ته له راولي ملک
هغه سره تاوړه پوښي، آفتو له بدبختي
او نا کامي هم ملگري وي او د نوم سر نوشت
نخه بشریت خلاص نه دی :

زموږ پر هېواد هم داسې ناوړه کړي
او بد مرغا ورځي چې راغلي دي خو د خدای

په فضل او زموږ د مشرانو او مرليو افغانانو
په لور غزم پښتني د هامت او ستري ارادې هغه
بیرته په خوشالي او ليک مرغی بدلې شوي
دی چې د هغې جملې نخه يو هم د هېواد
لوی او دود پري او هغه دا چې درو خلکو پښت

کابل پخوا د ځينو علتو او له کبله په هېواد
کي کورني جنگي او اړتيايي جبر کتو له
منځ له زوال او هغه زموږ مادي او معنوي
حالت را کمزوري کړ او تر دې وړې چې
خپلواکي مو د لاسه ولاړه شي

په همدغه حساسي او ازکې کړي کښي
د هېواد يو مدبر فداکاره غازي او ستر هوډ
اعلي حضرت شهيد محمد ابا در شاه غازي
د خپلو سرانو وروڼو او افغالي مېا هدينو

په کلونه مرسته دا افغان ولس طوفاني
کښي د وړيو څخه وگرزوته او هېواد
ته يې د هغې لولي بدبختي او ستري تپاهي
نخه نجات ورکړي

موږ د هېواد د هغه ستر ناحي لوړ روح
ته چه د خپلو اکي د پورته اخستلو قهرمان
هم دی دعاوي او تعيمات لېرو او د خپل
معجرب پا چا د عمر او هډوالي او د هېواد
زيات پرمختگ غواړو

خووندانه له سختو سره ...

د موخو نانو چې د دود په دائره کښي پښتانه دي
که اجلي وي که دلکښان او اصول کوڼا د چي کي ژوند
د ستونزو سره چې دهان سره يې اړي دي په د
ديډو سره سره مخامخ کړي او آدمي په يې له وجود
خه داچي هک دود او د هغه دم لري او د اولاد لرو
خه سر پرې

هر گنده ده چې هر ټول کي ژوند سختي لري
دود بايد د سختي څخه د پير پر دود په موږ کښي داسي
قوتونه سته لکه څنگر او د لار د چي په هر دود کښي
زموږ ملگرتيا کوي

صحيح دم چي کورني ژوند د يو ټول سختي هر کلي

دي، خو د سختي کړاډ کړاډ خپري، او د هغه خوند چي
په خپل کيدو څخه د انسان په پير کښي
په دود او د زيات دي، چي سړي وروسته تر
رياليتوب، د خپل لومړني طرزي تفکر خاڼدي، خطر او

د خطر هر کلي، انسان تکړه او په اصطلاح «آبداله»
او سپه «خښي چوړوي، خطر د ژوندانه په هوونکي دي،

د بايد د فرصت په هيله وخت يې هابه تير کړو
لکه کله کله بايد د ډول سوي او حساس خطرو او
په هر کي، استبدادي فرصت ايجاد کړو او په يې پاکه
ټول مخ ته ولاړسو

عالی انسان

که چهری دهرانی نهی موه پردوون لو باندی
دویشو نو لومړی ډله په ټي د عالی انسانو په صفت
پادرو اود دغه ډله په هادی انسانانو په نامه :

فرق په مابین د عالی انسان او هادی انسان
څنگه کولای شو ؟

آیا درچی مضمی پوهانو انسان عالم صمیر بللو
دی ، حقیقت لری که نه ؟

آیا په پله انسان دم قدرت لری چی خپل شان
مطالعه کړی او بیا دغه حقیقت ته د سپیری چی دی د
عالی انسانانو په لړ کښی د پیری او که د هادی
خلکو ؟

آیا د صوف په ټولنه کښی عالی انسانان ډیر
دی او که هادی ؟

آیا د یو عقولانی لوړایا او لږ والی د هغه خو
دوو ډلو په ډیر والی او لږ والی پورې اړه لری کته ؟

آیا په هغه ټولنه کښی چی د عالی انسانانو کمی
دی په دغه ټولنه کښی کم پته ده ؟

آیا د فرق د عالی انسانانو په زیاد او کمیت
سره اړه درلودلای شو ؟

اوس په اصلي مقصد ته راځو چی د عالی انسان
په ټولنه د خصوصیات عمده او ځراښ کولای شو چی
د هادی انسانانو له ډلې خصوصیتونه او د عالی خصوصیتونه
په حساب کښی پخپل بدلښتونه رڼا اېدللو .

دا چی پوهان د عالی انسان معیار او تعریف به
هره ډله کوی موخه نه اړوند نه کوو بلکې لاندینۍ ده :

له خواړه چی د هادی انسان او عالی انسان ترمنځ
پیلوالی په ټولنه کښی د دوی د احوالو او کړنلارو په
میرلو او د ژوند په لوړو خصوصیاتو کښی بیان کړه
او په پله لوستونکی ته د خپل شان په پاره کښی د مطالعې
پور د احتیاط وړ سپارم اود هڅو پوځتنو هڅه چی دده

په تېر هوی ژوند او د اخلونکي ژوند پورې مستقیم اړیکه
لری په دغه منطقی او مثبت جوړولو سره دی شان
په ډولای شی چی آبادی د هادی انسانانو په ډله کښی
دی او که د عالی انسانانو په لړ کښی ؟

د دغه ډله گران لوستونکی که چهری دده
لږ کښی د لوستلو په آخر کښی خپل شان د هادی انسان
په معیار بند کړی وی باید نا سره شی او کولای شی

چی په ډیره احسان سره خپل مشرې توان او انسانی قدرت
په کار واچوی او د انسانیت د عالی مقام ته شان
وړسوی

د بشر د پیدایښت هڅه پیا تر اوسه پورې ډیر لږ
انسانان دی چی د ژوند اړه په ټولو اړخونو کښی دی
دوی پر بالی وی او د ښکړا پیاوړی شی د نړۍ په پای ته بل

عزت داس مشر په لوی چی لده هڅه سره او د خدا
موی شوی

موه هم د خپل وړ سره خپله ټولنه په ډیره بیا
گران لوستونکی د دود و خط او د موجود کون

خواړه خو د ژوند اړه په ډگر کښی دی . لیکل شوی عالی
انسان په صفت د شمیرل شی

لومړی پوځنی ستا اوسنی دغه ټولای
له اوس هم د خطبه پر غاړه لری په پله دی و خطبه
کښی خوشالی کته

سپا پدغه شغل کښی چی تا شان ته غوره کړیدی
او یا بل چا ته سپارلی دی تر کومه پای ته او په کومو
شرایطو کښی بریالی ای ؟

سپا دغه مشمولیت و شغل هڅه ستا د ژوند اړه
اندېاوای پوره کیدلای شی او که نه ؟

ستا په کارو کښی د ټولنی دغه د مادی یا معنوی
کته پته او که برعکس ستا په کړه او د نورو په ضرر
توانمیری ؟

اوچا ددوی د اخطا په بیولو طریقو د خبیثه متاسو
و کورنه لار پیدا کولی. پدې اړوند ددوی له
تاسو څخه د حق د باطلو له خوځنده کوی او تاسو دا
موقع د لاس کولی.

۱. آيا پدغه وخت کې چې متاسو د کسې اصل څه شوی
دی؟

آيا ستاسو وظیفه چې یوه عالم او درنه وظیفه
په کسې اوستاسو وچېان چې د یوه عالم او داخل
د جهان په ځای کېزې غسېنگه حکم او مشوره
در کوی؟

دغه دنگه له تاسو څخه دا پوښتنه کړو چې
تاسو اوستاسو د شخصیت د شپوت اړمنې تاثیر لاندې راغی
پدې څخه کسې چې د مثال په توګه یې د لږه تاسوته په
لاندې ډول بیانوه: آيا ستاسو شپوت په پر تاسو څخه
ولری او که په حق او حقیقت؟

نودنه په تاسو څنګه دوی د اختیار کړی؟
که چېرې یوه چکلی څخه په داسې حال کسې چې
د محیط اساس دا ګمراه کړی دی او د خپل پیړه څخه
ماسوا یې یو بل د مشروع سړي هایت په ځای کولی دی او په
لاحقه اوجا کوی چې دې ته پیړه طلاق وېر کېدی او له
تاسو څخه د خپل جهوا یې شیطاني عمل په اجراء کولو
د پهل پیړه مغلوبه کول غواړی، آيا پر تاسو د دې
چکلی شیطاني شپوت غلبه وکړی او که نه یې د پیړه
هاجز له شرافت او د موضوع حقیقت؟

د داسې په سوو فقرې چې تاسو د روانې
کېرې تاسو د پیلو فیصدو، ځنګو، تضادو کسې خپل
هان پوره پېژندلای شئ او دا لیصله ډیر ژر کولای شئ
چې د کسې لاس پدې عالم انسانانو او که د همدې انسانانو
څخه یاست

و کالت، آيا ستاسو وظیفه د کالت دی؟

دولسې څرګې د کپل یې؟

د چارواکي د کپل یې؟

د همدې مجلس غړي یې؟

دولس د خیر او شر د کپل یې؟

دا ځله لری چې په ژوند کې د لویو صفاتو او
افتخاراتو څښتن شئ او خپل وطن او موکلیتونه دغد

د ددوی له و کړی؟

۲. ډیر څه کاندې ستاسو څېره د لاس څېره او ستاسو

خوځندای (ج) راغواسته د لاس څردي؟

آيا د لاس ستا څردي کوی او څرګرانی یې؟

آيا د لاس څر په اصلې څښتن نه یې پیژندلای چې نه
ددوی د پدې حد متګار یې؟

آيا د دینې صادق یا مدعی یې او ستا د خالقین
د خپلې مانی په اتمام په لوانه کسې په تاسو پسې ناسته
او د حقیقت څخه ابری تېلیفات کوی؟

آيا تاسو ته دا حقیقت معلوم دی چې له د خپلو موکلیتو
خوځندای او خپلې چې د لاس د پراختیا لپاره یې له تاسو
څخه لری پر ځای کوی او په دغه ځنګه، هوښیاره بریالی یې؟

او که بریالی نه یې علت څه شوی دی؟
آيا ستاسو د خپلې قدرت ستاسو په بریالیتوب
کسې پر څه د لورده او که ستاسو د خپلې قدرت؟

آيا تاسو ته دغه ارزښت لری چې د پیسو او
د عوتو په واسطه بریالی شئ او که د پوهې، فن او د
شخصیت سره؟

آيا ستا د موکلیتو ته دا معلومه ده چې د دوی
دغه انساني دیموګرافیک واک څو نه ارزښت لری؟

او که دوی خپل دغه حقوق نه پېژنی او نه پدغه
خوځندای چې دوی یوه ځای او که دغسې لاپوه پاته شئ؟

آيا تاسو خپل دغه واک او خپل دمی کلاټ واک
د مدني اساسي، او اسلامي د حقونو په اساسي مطالبه
کې پدې اړوندو دموکرو پر لولو او خواو پاندي د خپل
کاد په دود کسې څنګه او د خوددای تاسو خود کړی
او یا یې کولای شئ؟

تاسو د خپل هیواد څخه تاسو د تریه د پادشاهانو
موکلیتو او وکیلانو د دوی د قوانینو او د کاد په
طرز العمل او د کاد د ځنګ اصل په یاد کسې تر ګډه
هغه په پدې معلومات لری؟

هم پدغه اساسي که چېرې د بعضی ملاتړو د پادشاهانو
سره تاسو آشنا یاسته دغوی موثق قوانین په
کمو شرايطو کسې ستاسو خوځېدو چې د خپلو قوانینو
سره یې عقاب په کړی او یا یې په بله بڼه د خپل پادشاه نه

وہابیہ کی

نام و دخیل و انتصاب و بویا التوبه، و هم در حق نیرول
معاش اخلاص، و دخیل مقام قانونی معصیت عیسی
ناور و استفاد کول، و غنیمت گنهی و که دخیل و مؤکلینو
ایک سر و دشت و ایکمرفی بلاد گنهی و پونه ایمان
سره علی معقولی عبادی کوی :

تاسودخیل: حیثیت ادمقام سالو سره خوږه مینه
لري ۱۲ تاسودخیل او دوستانو او دغو ملگرو سره چې
منادو به، ریا او تور کښي یې لوی لاس درلود، همدغه
لري ۱

آیا-تا سو به قلا کلو ایستاد و سره به مرسته ار
کومک به باندی خوبه ستاد و ملگری پنجه به نوی

تاسو ڪم ڇڏيو ته توهان جو رستو ٽٽي ويندو
۽ ڇڏيو ته مرام هالي وي ؟

آیا تا به حال به خیل جمعیت مشرب جنوب غربی فکر کرده اید ؟

آها به تاسو او ستا سو په ۶ بیت کښې داسې
کسان لسته چې د نورو په لمسون تېرېږي، مالیت کوي ؟
آها تاسو دغه ملي تېرېږې کادرونه په خوله
بایست ؟

آيا - تا - و - ملي قدرت کمزوري و ملي تنظيم مو
دوميزدي :

کے چہرے کا سو و ہوا دی جی ہیٹنگ کا مہرب کا اہل و
بہ نجل و ہوا دی اہل و ہوا دی تر قیاد و سر و علی و ہوا دی

قاصد خیل هان اوقدیلای گوتی به خطره کنه وینی نو هکله
 مو خیل هان و خطره هان زهردلی ایچه خوله بامست

آیا تا سو دخیلی هوای دوش تبی کی تیا چاره نی
کولای ، کچی کولای دی عرقه

کم ماضی احساسی بلان مومطرح گبری دی ۱

ادبه کومو غرايطو کښي خپل دغه مطرح کوي
بلاونه هلي کولای شي ۱

د ټولو لاسي اتحاد د دود او اي ته ، ستا سو په جمع ته د ټولو
سر د خو په کم هر د لاه د ي پيش شوي

ایاتاسو او ستاسو ملگری پادشاه پوهنځی چو ۱۹۵۹

دېموکراسۍ د عالي معنويتو، هغه د ټولنې په حير کت،
د انسان نه راځي، بلکې د وحدت په پيلوالي، اخوچي ټي:

خواهید ی همه آیتو که به کیت دوا حسد او به پای . کنی
آ باد به خواهی دوا دوا این به پای کنی به

که چیزی به تو گفته کسی تر قاسم فاضل عالم را و
دیو می خواند آن وجود دلری او را انتها پاتو رسیدن به

داسی آیا تاسو به ډولونې ډيکړه چې دوه اريد وځېل
موقف څهه ايرتې او ډلو موزې سره به ملگري او
کومک وکړي که ښکې ؟

تاسو پي د خپل پلار د خلکو له خوا د چاري نظم او
ترتيب د اصلاح په سبيله د چارو دو کيل په صحت وړه اړکيل
سواست، اوس نو د لوی د پاستاسو مو کلين له تاسو څخه
کړه که کوی :

تاسو به خپله فصاحت کړولای شئ چې ښه او چاڼه
چې دای لاند له پاڼه وې، یو دود او چاڼه دوسره څه ده او چې

لری، ستاسو چا دستاسو د ژوند او اوجونو ترجیحاتو

کوی او ستاسو غېټه خوږه ده چې غېټل چا د هغه چکلی یا کک
او د هغه ۱۰ وږي والو د خوږې او خوږه والي مرکز
گرهږي او که ۱۰

مؤکلین با یہ بل عبارت چارہاں، و غیل چاری کا کل
غوی و گیل غیٹے کے فراوی؟

آبادی و صنعتی و ملیتی به وکیل آوردن کجای

آب اناسو شریک د چار دیوہ ایما: ۱۰۰ گیلہ
سنت ستاسو د چار دیوہ ایما: ۱۱۰ چار دیوہ ایما: ۱۲۰

مستكر، مذهب، گران خرهولكن قانون مائونكى، و
 بود و جاري مفسد، نوسره په دغه يادو، اعيانو كښي

بر خطه داخلی از گنجینه و کوی اقامت به عید ایام میسر میرسد

- ماصو - وان اذ لباس ديو - چور سالج و خبر خواه .

۱۳۸۴ خرداد ماه

آيا ستايرسايت (و هيايت) نسوي ۲۹۱ دي *

جاء علی تاسو ته ڏاڊم چي به حق و بطور حقه کپڙي آيا
چلو اعمالو ته منو جه باعث چي ستاسو به وظائفو کيس

دومره نادانانه و غیره از نظر روانی و قانونی نه پیش می شود
از بیخبری

اددله قضاوت نامه سپارو چي د حق و يلو پوړو ديدو

سره... آيا حق و يونگي ته چي
تاسو غپلو گناهو ته مشوجه کوي دوست او که ددښمن
په سترگه گودي؟ آيا تاسو د هماغه سره مناسبه کړي ده
چي دغه پښه ښي ژوند په دغو گناهو او اصر اخانو
ادلي او که نه؟

تاسو ته د مقالې په سرکي موږ وويل چي تاسو د غپل هاند
مطالبې پورته واک لري او کولای شئ چي په ډيرمه آساني
سره غپل هاند وپيژني.

د موږ قول ته اود دغې د پيښې علتونه هم دغه ده
او نه يوه که چيري ده او نه اصلاح شو، قول ته اصلاح
کيږي لږش کړه ده، يوډوونکي او د بشر د نسل اساس
اچوونکي پدې اړه ډېر مهم دي. د شخصيت، فضيلت،
علميت او نور د معنوي صفاتو ته په درناوي سترگه کوي ده
که چيري په دغه معاشقه په غپله وظيفه کي د لده کوونکو
په حقونو کښي د مسکين او پوځي د مادي شتمنيو په اميد
په تېرېدو سره د دغه اړه د نورو تعليمي حقونو کښي فرق
وېشلي؟ آيا د ماته تاسو ته مشوجه کيږي؟

او بيا کله کله په لورنگي کښي د درس د لغت په غپلو
د پلوي معاشقو کښي د هغې غوږلو په انتقام په بيلو
ااوډه د لږماتو سره د ملکاوت په تبليغ تېر و آيا
د دغه دغه شهادت نه دې که چيري ده د ملکاوت د پټاکو
د محاسبانو د هغه په لاندې ډول سره ناوړه استفاده کوم
تاسو حق لري چي پر ماته بهرني او ما د ترقي؟

آيا که چيري ده د يو د سياسي حيثيت غري يم او
غواړم چي غپل لږم کوونکي د استادې تر لور لاندې
د غپل حيثيت ښکاري کړم؟ په داسي حال کښي چي دوي
په هغه د شهادت نه لري، دغه يوه لويه اختياري ده.

د دغه دغه کي چيري ده د ملکاوت او دين ته عقیده نه لرم او
غواړم چي خپل دغه غواړم لږم کوونکو ته وروښيي
او دوي هم په دې لار کښي تشويقوم، دغه يوه گناه ده.

که چيري ده په شخصي مسائلو کښي د غپلو
معاذالهي سره د ملکاوت د پي اچر په کيو هغه استفاده
کوم او حقوي، د غپلو معاذاينو باندې په دښمنۍ
تېرېکوم دغه سهو او خطا ده.

د شرافت اخستل، د هوت غوړل آ د شاگردانو

کو دونه د وچۍ لپاره د دښمن هغه غواړل دي چي د ډولاني
غري بايد د ما هاندې وکړي او ما اصلاح کړي، که چيري
له شاگردان بهرېم، د نقيم ډول ته پدېدوم هوډ ما د هغې
شاگردۍ د مشر د اړه د مالو په گناه وي.

په مجلسو او نورو هاندو کښي کله چي ده خبري
کوم او د غپل غريبت او مفلسۍ تر څ د پوځي باندې يا او
د غوړ و نه د سوم، دغه وضع د ما د علمي مقام سره نه چاڼي
چي د لده چي ټولنه د ما په پاره کي تضاد وکړي او

د ما د فضيلت او معنوي شخصيت احترام دوي په پيله
وکړي.

په صنف کښي د شاگردانو پوښتنې کي په دغه
د ما تر معلوما تو لوري دي، بايد د ما لور او غضب و د باري دي
او دوي هم په يو لقم او بل لقم جواو لور سره تېر نه باسم
بلکه په ډيرمه مهرباني او حالته طريقه سره د اصلي
جواو ډير اړولو و غږول کړم، غوږنا اميده نه شي.

داسي رنگه چي د يوونکي حيثيت د مقام په لور لږم کي
ډير حال دي نو د دغه رنگه دده د وظائف هم لور او حالې
دي علاوه د يوونکي په ادريس د غپل د محيط د اښکار او
په دوچانه کولو کښي مهم نقش لري، دې د غپل هاند، کلي
او دوي د خلکو سره چي جواو په لري د يو اوډه لږم کړه
کي بايد مرسته وکړي.

دغه مرسته او کومک که دغه د يوونکي د هغه د لږم کي
د غپله نه ده او دغه کار علاوه پر معنوي کومک د مادي
مرستې ته هم لږم لږم لري، د هر هاند شتمن او د
مادي اسايښت پر يوډول د خلک بايد په ډير لور د همت
سره د غپلو علمي ټولنو او مرکزونو سره چي د جواو
د لږم کړي دغه د دغه د وظائف پر غاړه لري مرسته او
کومک وکړي.

محترم ډوونکي که نارينه او که ښځه وي بايد
سترگي ټولي کړي او د گودي چي د لور د پښې لري هغه
په درو ميله ليري فاصله د شاگردان په دې سټو شرايطو
کښي د دغه د لږم کي د محيط ته د بشردوستۍ د عالي مقاصدو
د رته رسيدو په هيله په اخلاقي ډول د يوونکي
د وظائف پر غاړه اخستې او د لږم کي دي.

(نوډ بيا)

د ژبو تاريخ او تطور

ددالېوش کيپر په ډيرو ليکنو
کي به حجر به کتېو کي دغو پادو
دگر شوي دي چي نو وودي ډي
پکښي ويل کېدای لکه، سغه،

خو اړدم، سکا، پادت مرات، دنج
بلخ، او نو به دغو پادو نو کښي

چي نو اې شېط شوي دي بياني، بياني
ډي وياني کېدای مگر دژماني
په مړ ودره، کړانه، بلخي، دغچي
مړوي، مړ ډي، سکري، گرماني
ډي مړي شوي او نو و ډول و ډول
ډيو څخه پرېدا کړه.

د ايران قديم لغات دمنه
له قديمو لغاتو سره بشپړ مشابهت
لري شمس بيا د ولسه
دا شيد چي قديم اثر د آدياني

هنودو ډي دي په اقليمو افغاليو
او لو افغانو کښي له اصل سره
پوره تطابق لري حتي داسي
افعال او کلمات لا هم شته چي

کښي دې دې مورو دواړو ډيو
وحدت غږ چکان پري نو دا
معلومه ده چي هندي او ايراني
قدسي ډيو په تلفظ او تو اهدو

کښي يوه واحد ولا تمقييو له مگر
په اصواتو کښي يې هه فرق
میسوسيدی هينو مدققين پياوړي

دقدسو لغاتو او هندي اروپايي
لغاتو دتواهدو تقرب دقادي
دلالتو له تواهدو سره هه اختلاف
لري د قدسي ايراني ډي به

لغاتو کښي تيسيط، تفسيم او توسيع
ليدل کيږي لکه څنگه چي ددوي فارسي
دافعالو اسيا او شماليو به تريف کي
موجود دي.

دمنځني ايران لغات

دمنځني منځپانو له حجرې کښي
(ډير ليکنو) هغه دا چکان پري چي
قدسي فارسي شعري او صرفي سهولت
دلولوي او تواهدني مدون ده په لوي
ډي چي دمنځني منځپانو په اوږدو
تر (علمي ميلادي پيري) دمنځني ډيچه
وه دلالتو په اکتشافاتو کښي دموه سره
چېرته کولای شي او دمنځني ايران
له ولسه پوډيو هغه گڼل کېده دوسطي

ايران ډي چي تر اوسه پوري باغي
دي عبادت له وسطې فارسي (ساساني
پهلوي) پادتي (اهکاني) سغدي و سکاني
(غثي) خواداسي هغه دي دغه ډول هيني

داهه مقطعه ايکونه چي به يو ډاني
ايکک سره دي کشف شوي او په دغه هاي
کښي به پخوا کښي ددو موري ډي اثرات
چي هيتياي ډي به هم د ايراني ډيو هغه يوه
ډي وه.

نوپه دي اساس سره چي ياد شو
موه ايراني ډي داصواتو دتقابل او
تپاهد په صورت پر عربي او شرقي مجموعو
باندي ویشو قدیمه فارسي، مادي،

وسطې فارسي (پهلوي) پادتي نوي
فارسي ډي له عربي مجموعې څخه دي.
سغدي، اسکاني، خواداسي آسيه
ډي له شرقي مجموعې څخه گڼل
کيږي د اويستايي ډي دلالتو مشابهت

له عربي او با شرقي مجموعې سره
هه مشکل کاددي امدادوطن به
لصاظره يې اسيت و شرقي
مجموعې ته کېدای شي.

دديش دمناسرو ايراني
ډيو دلېجو سره پوره تطابق
پيدا کولای شي چي دډي عبادت
له (فارسي) کړدي کړي او بلوغي
هغه دي (چينو يې ساحل له چي
د فزوين له بهره هغه شروع
کيږي چي په هندي اساسي سره
دنا دېش خواهدو په استناد د

چينو او دوسطې ايران له چو نه
په مجموعې نو گامو دغو يې له چي
ويلای شو پښتو د افغانستان
ډي به د اويستايي ډي (دسغدي
ډي له يقاياد څخه ده) په فارسي

ډي دپامير خلک چي دافغان
له مشرق څخه خو هيداي دي
کيږي دديش له مېني ددغول يو
مجموعه په شرقي نامه سره يادېږي

اماد کالري ډي لغتونه چي په
افغانستان کښي ويل کيږي، و فاحل
حد دهندي او ايراني ډيو دلالتو
دي که هه هم له هندي ډيو سره يې
حيانت ډيري امداد افغرا که
سپوږنه يې د ايراني او هندي ډيو
په منځ کښي تردې لا ډيري.

(نور بيا)

د کندهار مجله

د امتياز خاوند: د طلوع افغان نشراتي مؤسسه
د مؤل مدير و کيل: غلام معي الدين (ايوبي)
مهتم: عبدالکریم طالب
کندهار
کالني يه

مياشتني خپرونه
ادبي، تاريخي، اجتماعي، علمي
په کندهار کې [۲۸] افغاني
دهيواد په داخل کې [۳۳] د
اداره: د شهيدانو واک
په د پانډيو هيوادو کې پورالر
د تاسيس کال ۱۳۳۹
د دولسم کال اوومه گڼه
په ۱۳۴۳ کال
د ملي مياشت
۱۳۵۰ لمریز کال

ددې گڼې مضامين

د موه د دې پتري وده	د مقالو ۱ مخ
د دېوي «س» د معراج لمانځنې حکم	۲ مخ
د زونډه ټولنه د شته پور سره مېاندنه	۴ مخ
په کندهار کې ځانگړي دي ...	۵ مخ
پا اي پت يا د پښتو د سرچيندي لوی ذکر	۸ مخ
د دې حيات پيوند اي مسايل	۹ مخ
پر دې ستاسي اشطرا اړه ستاسو په چه وده	۱۰ مخ
د ادب گلونه	۱۴-۱۵ مخ
د ما لښکر ملگري	۱۶ مخ
خپل ماشومان بايد د پوهنې او روزنې په ډيوه ...	۱۸ مخ
د مریخ د پتودا زونو هر گندهل	۱۹ مخ
څو دلته ايو لو او د سپوږمۍ د مخ د پری	۲۱ مخ
زید او عمرو	۲۲ مخ
عالي انسان	۲۵ مخ
د دېو تاريخ او تطویر	۳۰ مخ

د افغانستان څارندوی رئیس ښاغلی محمد اسماعیل
 د پوهنې وزیر ښاغلی حمید الله غایت سراج
 په سوخته د څارندوی پښتو ټیم کې